

Brüssel, 1. juuni 2017
(OR. en)

9901/17

Institutsioonidevaheline
dokument:
2015/0287 (COD)

JUSTCIV 137
CONSOM 246
DIGIT 157
AUDIO 84
DAPIX 224
DATAPROTECT 111
CULT 83
CODEC 968

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Nõukogu
Eelmise dok nr:	9641/17 + ADD 1
Komisjoni dok nr:	15251/15
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta (esimene lugemine) – Üldine lähenemisviis

I. SISSEJUHATUS

Komisjoni ettepanek, mis käsitleb direktiivi digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta¹ (edaspidi „kavandatav direktiiv“ või „direktiiv“), esitati Euroopa digitaalse ühtse turu strateegia raames 9. detsembril 2015.

Ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 114 ja seega kohaldatakse selle suhtes seadusandlikku tavamenetlust.

¹ Dokument 8672/15.

Kavandatava direktiivi eesmärk on aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele, kehtestades ELi lepinguõiguse normide paremini ühtlustatud raamistiku ettevõtja ja tarbija vaheliste digitaalse sisu ja digitaalteenuste üleandmise lepingute jaoks, eelkõige normid, mis käsitlevad tarbijate käsutuses olevaid õiguskaitselahendusi digitaalse sisu või digitaalteenuste nõuetele mittevastavuse või üleandmata jätmise korral. Kavandatava direktiiviga soovitakse tagada kõrgel tasemel tarbijakaitse ja suurem õiguskindlus, et suurendada Euroopa tarbijate kindlustunnet piiriüleste ostmise ning muuta ettevõtjate, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) jaoks lihtsamaks kogu ELis müümine.

Nõukogus (justiits- ja siseküsimused) toimusid kõnealuse ettepaneku üle poliitilised mõttevahetused 2016. aasta märtsis (dok 6150/16), juunis (dok 9768/16) ja detsembris (dok 14827/16). 2017. aasta märtsis esitati nõukogule (justiits- ja siseküsimused) eduaruanne (dok 7429/17).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis oma arvamuse kavandatava direktiivi kohta vastu 27. aprillil 2016.

Eesistujariik Malta on tunnistanud, et kõnealune õigusakt on oluline kui osa digitaalse ühtse turu strateegiast, mis on ka nõukogu prioriteet.

Tuginedes nõukogu (justiits- ja siseküsimused) poolt 2016. aasta juunis heaks kiidetud poliitilistele suunistele (dok 9768/16) ja nõukogus (justiits- ja siseküsimused) 2016. aasta detsembris peetud poliitilise mõttevahetuse tulemustele, jätkas tsiviilõiguse töörühm (lepinguõigus) intensiivseid arutelusid kavandatava direktiivi üle.

Võttes arvesse tsiviilõiguse töörühma (lepinguõigus) aruteludel tehtud märkimisväärseid edusamme, on eesistujariik arvamusel, et kavandatava direktiivi artiklite ja mitme olulise põhjenduse teksti suhtes on võimalik nüüd kokku leppida üldine lähenemisviis. Kui käesoleva märkuse *addendum*'is 1 esitatud tulevase direktiivi artiklite ja teatavate põhjenduste teksti suhtes on ilmselt tekkimas üldine üksmeel, siis arutelusid ülejäänud põhjenduste üle tuleb jätkata ja viia need lõpule võimalikult kiiresti pärast seda, kui nõukogu on üldises lähenemisviisis kokku leppinud.

COREPER väljendas 31. mail 2017 üldist toetust eesistujariigi esitatud kompromissi suhtes (kompromisspaketi põhielemente on kirjeldatud käesoleva märkuse lisas) ning otsustas esitada käesoleva märkuse *addendum*'is 1 sätestatud kompromisspaketi nõukogu üldise lähenemisviisina heakskiitmiseks justiits- ja siseküsimuste nõukogu 8.–9. juuni 2017. aasta istungile.

Kompromiss teksti elemente tuleb vaadelda üldise paketina, mille eesmärk on kehtestada kõrgel tasemel tarbijakaitse tasakaalustatud süsteem ja luua ELi ettevõtjate jaoks ettevõtlussõbralik keskkond. Samuti võimaldab kompromiss habrast tasakaalu liikmesriikide erinevate seisukohtade vahel.

II. KOKKUVÕTE

Pidades silmas, kui oluline on säilitada seda habrast tasakaalu, palutakse nõukogul:

- a) kiita kompromisspaketina heaks käesoleva märkuse *addendum*'is 1 esitatud üldise lähenemisviisi eelnõu,
- b) võtta teadmiseks, et ülejäänud põhjendused viimistletakse tehnilisel tasandil võimalikult kiiresti pärast nõukogu istungi toimumist, ning
- c) võtta teadmiseks, et kõnealune tekst võetakse aluseks Euroopa Parlamendiga peetavatel läbirääkimistel, et jõuda kokkuleppele esimesel lugemisel.

KOMPROMISSPAKETI PÕHIELEMENDID

A. Kohaldamisala

a) *Isikuandmed*

Tunnistades isikuandmete suurenenud väärtust tänapäevastes ärimudelites, valitses läbirääkimiste algusest peale üldine arvamused, et tarbijatel peaks olema õigus kasutada lepingulisi õiguskaitsevahendeid nõuetele mittevastavuse või üleandmata jätmise korral mitte ainult lepingute puhul, mille kohaselt tarbija digitaalse sisu või digitaalteenuste eest maksab, vaid ka lepingute puhul, mille kohaselt tarbija esitab üleandjale isikuandmeid. Samal ajal rõhutati arutelude käigus pidevalt, kui oluline on tagada, et hoidutakse mis tahes sekkumisest isikuandmete kaitset käsitlevate liidu õigusaktide, eelkõige ELi isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamisse.

Seda silmas pidades ning võttes arvesse nõukogu õigustalituse² ja Euroopa Andmekaitseinspektori³ kirjalikke arvamusi, lisati eesistujariigi kompromisstekstis kavandatava direktiivi kohaldamisalasse kõik digitaalse sisu või digitaalteenuste üleandmist käsitlevad lepingud, välja arvatud lepingud, mille puhul tarbija ei maksa tasu ega esita üleandjale isikuandmeid.

² Dokument 15287/16.

³ Dokument 7369/17.

Selleks et saavutada tasakaal tarbijate ja ettevõtjate huvide vahel, oli paljude delegatsioonide jaoks oluline, et direktiivi ei kohaldataks olukordades, kus üleandja ei kasuta tarbija isikuandmeid ärilistel eesmärkidel. Seetõttu ei kohaldata kavandatavat direktiivi eesistujariigi kompromissteksti kohaselt juhul, kui üleandja töötleb isikuandmeid üksnes digitaalse sisu või digitaalteenuste üleandmise eesmärgil või tema suhtes kohaldatavate õigusnormide täitmiseks ega töötle isikuandmeid muul viisil.

Samuti selgitatakse kompromisstekstis sõnaselgelt, et igasugune isikuandmete töötlemine seoses digitaalse sisu või digitaalteenuste üleandmise lepingutega peab olema kooskõlas isikuandmete kaitset käsitlevate liidu õigusaktidega ning et vastuolu korral on liidu õigus ülimuslik.

b) Integreeritud digitaalne sisu

Seoses digitaalse sisuga, mis moodustab kauba osa sellisel viisil, et digitaalse sisu puudumine muudaks kauba kasutuskõlbmatuks või takistaks kaubal täitmast selle peamisi funktsioone (integreeritud digitaalne sisu), leidis valdav enamus, et asjakohasem on määrata kaupadele kohaldatavates õigusnormides kindlaks õiguskaitsevahendid tarbijatele juhul, kui sellised kaubad ja neisse integreeritud tarkvara ei vasta nõuetele või kui neid kaupu ei tarnita.

Seetõttu on eesistujariigi kompromissis integreeritud digitaalne sisu kavandatava direktiivi kohaldamisalast välja jäetud.

c) OTT-teenused ja seos telekommunikatsiooni käsitlevate õigusnormidega

Võttes arvesse arenevat uute rakenduste ja digitaalteenuste turgu, mis pakub interneti kaudu *over-the-top* teenusel (OTT-teenusel) põhinevaid isikutevahelisi side- ja sõnumiteenuseid, mille tulemusel üha rohkem tarbijaid kasutab selliseid teenuseid sidepidamiseks traditsiooniliste telekommunikatsiooniteenuste asemel, peeti vajalikuks nende uute arenevate teenuste puhul ette näha tõhus tarbijakaitse.

Seetõttu kajastab eesistujariigi kompromiss töörühma poliitilist otsust näha ette, et kavandatavas direktiivis sätestatakse OTT-teenuseid kasutavate tarbijate õigus kasutada õiguskaitsevahendeid üleandmata jätmise ja nõuetele mittevastavuse korral.

d) Pakettlepingud

Pakettlepingute puhul, mis hõlmavad digitaalse sisu või digitaalteenuse üleandmise elemente ja muude teenuste või kaupade üleandmise elemente, soovitatakse eesistujariigi kompromissis kohaldada kavandatavat direktiivi üksnes lepingu nende osade suhtes, mis käsitlevad digitaalset sisu või digitaalteenust. Kõiki tagajärgi, mida pakettlepingu digitaalse sisu või digitaalteenuse elemendi lõpetamine võib põhjustada pakettlepingu muudele elementidele, reguleerib jätkuvalt siseriiklik õigus.

Kuna traditsioonilised telekommunikatsiooniteenused on juba rangelt reguleeritud, ei tuleks erandina kohaldada direktiivi artiklit 16 (milles sätestatakse tarbijate õigus lõpetada pikaajalised lepingud) juhul, kui pakettleping sisaldab traditsiooniliste telekommunikatsiooniteenuste (numbripõhine teenus) elemente. Sellisel juhul kohaldatakse niisugustele pakettlepingutele telekommunikatsiooni käsitlevaid ELi õigusnorme.

B. Vastavuskriteeriumid

Juhindudes nõukogu (justiits- ja siseküsimused) 2016. aasta juunis ja detsembris antud suunistest, võimaldab eesistujariigi kompromiss saavutada tasakaalu nn *subjektiivsete* (st lepingus kokku lepitud) (vastavuskriteeriumide)ja nn *objektiivsete* (st seaduses sätestatud) vastavuskriteeriumide vahel.

Samuti selgitatakse eesistujariigi kompromisstekstis, et nõuetele mittevastavusega on tegemist juhul, kui digitaalne sisu või digitaalteenus rikub kolmandate isikute õigusi, eelkõige seoses intellektuaalomandiga, ning et selliste õiguste rikkumise korral kohaldatakse direktiivis sätestatud õiguskaitsevahendeid, mida kasutatakse nõuetele mittevastavuse korral, välja arvatud juhul, kui siseriiklikus õiguses on sätestatud lepingu tühisus või tühistamine sellise rikkumise tagajärjel.

C. Õiguskaitsevahendid

a) *Õiguskaitsevahendid üleandmata jätmise korral*

Selleks et kaitsta nii üleandjate kui ka tarbijate huve, sisaldab eesistujariigi kompromiss üleandmata jätmise korral kasutatavate õiguskaitsevahendite osas tarbija põhimõttelist kohustust anda üleandjale digitaalse sisu või digitaalteenuse üleandmiseks uus võimalus. Sellisel juhul kasutatakse siiski kaitsemeetmeid, mis võimaldavad tarbijal teatud olukordades lepingu viivitamata lõpetada, andmata üleandjale uut võimalust.

b) *Õiguskaitsevahendid nõuetele mittevastavuse korral*

Selleks et austada liikmesriikide erinevaid õigussüsteeme ning säilitada õiglane tasakaal tarbijate ja üleandjate huvide vahel, ei sätestata eesistujariigi kompromisstekstis erinevalt komisjoni ettepanekust õiguskaitsevahendite kasutamise ranget hierarhiat nõuetele mittevastavuse korral, vaid võimaldatakse suuremat paindlikkust erinevate õiguskaitsevahendite (vastavusse viimine, hinna alandamine, lepingu lõpetamine) kasutamisel, kehtestades erinevate õiguskaitsevahendite kasutamise tingimused.

D. Ajapiirangud üleandja vastutusele nõuetele mittevastavuse korral ja tõendamiskoormise ümberpööramise korral

Mis puudutab ajapiiranguid üleandja vastutusele nõuetele mittevastavuse korral ja sellega seotud ajapiiranguid tõendamiskoormise ümberpööramise korral (artiklid 9a ja 10), olid liikmesriigid väga erinevatel seisukohtadel. Seetõttu tuleks eesistujariigi teksti nende sätete puhul vaadelda osana üldisest kompromissist, mille abil püütakse erinevad seisukohad võimaluse piires ühtlustada ning loodetakse selle juures delegatsioonide kompromissivalmidusele ja kompromisspaketi teistes osades tehtavatele järeleandmistele.

Arvestades garantiiperioodi ja aegumistähtaaja väga suuri erinevusi liikmesriikide siseriiklikes õigusnormides, tuli eesistujariigi kompromissis leppida asjaoluga, et täiesti ühtlustatud norme ajapiirangute kohta ei ole võimalik sätestada. Kavandatava direktiivi eesmärkide saavutamiseks sätestatakse seetõttu eesistujariigi kompromissi artiklis 9a, et siseriiklikes õigusnormides tagatud garantiiperiood või üleandja vastutuse aegumistähtaeg nõuetele mittevastavuse korral (lihtsustatult) ei või olla lühem kui kaks aastat.

Tõendamiskoormise ümberpööramise kehtivusperioodi osas (artikli 10 lõige 1a) teeb eesistujariik ettepaneku kehtestada kompromissina ühe aasta pikkune periood, et võtta arvesse delegatsioonide erinevaid soovide: mõned eelistavad lühikest kuuekuulist perioodi, teised ühe aasta pikkust perioodi ja kolmandad soovivad ühtlustada kõnealuse perioodi artiklis 9a sätestatud kaheaastase ajapiiranguga.

E. Tarbija muud õigused

Artiklite 15 ja 16 kompromisstekst, milles sätestatakse vastavalt tarbija õigused juhul, kui üleandja muudab digitaalset sisu või digitaalteenust, ja tarbijate õigus lõpetada pikaajalised lepingud, on tasakaalustatud paketi oluline element, millega kaitstakse tarbijaid nende sidumise eest muudetud lepinguga või pikaajalise lepinguga, mida nad enam ei soovi kasutada.